

kloštrov. Sin božji je dal 3 svete za popolno krščansko življenje. V tej reči Jezusa nasledovati bo na Pruskem prepovedano. Uničili bodo 914 svetišče in iztirali 8795 redovnikov in redovnic. Le usmilene sestre in nekoliko šolskih sester še hočejo 4 leti trpeti! Potem morajo tudi te iz dežele.

Misijonar č. o. Valjavec po vsej slovenski zemlji poznan pridigar je v Celovcu imel majnikove pridege pa je 9. t. m. nagle smrti umrl. R. I. P.

Od 1. maja naprej ne dobi noben škof, noben duhovnik na Pruskem svoje plače več, ako ne zataji svoje vesti in se ne podvrže krivoverskim preganjevalcem. Vsak bo kaznovan, kateri bo mešnika z denarji ali z obleko ali s živežem podpiral ali zanj pobiral. Prus hoče, naj mešnik ali vest proda in Boga, kakor Judež ali pa gladu umerje. Tako je delal le rimski Dioklecijan ali pa Julijan odpadnik.

Za konkurzni izpit sta se oglasila samo 2, namreč: čč. gg. Jan. Sparhakl, provizor pri sv. Ožbaldju in Jan. Nep. Kunej, kaplan v Slovenski Bistrici.

Razlaga sv. meše po častitem očetu Kohemu je poslovenjena izišla pri tiskarju Milicu v Ljubljani. Knjiga ima 490 strani in se je dala prestaviti in tiskati po želji in prizadevanju nekaterih čestilcev slovitega Kohema.

Šolskih sester ima naša škofija sedaj 25. Izmed teh je 21 v Mariboru, 4 pa so pri sv. Petru pod Mariborom; Slovenk je 15, Nemkinj pa 10.

Luteranska predrznost. Z nekaterimi katoliškimi Angleži je one dni prišel pred papeža tudi nek lutrovec. Pri delivanju papeževoga blagoslova so vsi poklekoli razun lutrovca, ki je sv. Očeta drzno in zaničljivo meril. Papež stopijo pred njega rekoč: kaj, v lastno hišo me že hodite zasramovat? Moral je hitro iz sobane. Doma pa ga je že čakala kazen. Lord Paget, angleški poslanec v Rimu, pri katerem je otroke učil, ga je takoj zapodil, rekoč: „da se otroci pri njem nebi zamogli učiti dobrega obnašanja proti starim ljudem in uzvišenim osebam“.

Otok Malta, blizu laške dežele, je v oblasti Angležev. Prebivalci so večjidel sami Lahji. Pretečni mesene so dobili novega škofa. Angleški poveljnik ga je povabil na obed, kder je Pija IX. napil zdravico: „jaz pijem na zdravje Pija IX. velikega, izvrstnega moža, kateremu enakega na celem svetu najti ni. Akoravno oropan, je vendar najmogočniji vladar. Njegove besede veljajo celemu svetu. Tudi jaz sem bil pri njem, pa sem bil ves presunjen spoštovanja do vladarja in pastirja, ki je največji mož na zemlji“. Nazoči so se čudili take besede slišati iz ust anglikanskega krivoverca!

Gospodarske stvari.

Eparsette, ali turška detelja trpi 15—20. let; Sejati jo gre po sadunosnikih in za časa opuštenih

njivah. Kdor ve za njo, ali nje ima, je proščen, če je mogoče s ceno vred v „Slov. Gosp. naznani, da si nje prav obilno naročimo.“*)

Ivan Fric.

Kdaj in kako je menjava semena koristna in vspešna?

Skoraj vsi skušeni kmetovalci pripoznavajo korist in vspešnost pametne menjave s semenom. In vendar je korist menjave semenske le od raznih okolščin odvisna. Rastline, ki rastejo divje, se ne zarezajo po menjavi semena, in vendar se nikdar ne izrodijo, t. j. ostajajo vedno jednako dobre in lepe. To pa prihaja od tod, ker si te rastline le tam svoj stan vzamejo, kjer vse jim potrebne pogoje, katerih njihovo življenje zahteva, v obilni meri nahajajo. Podobno je z našimi pridelovanimi rastlinami v takih krajih, v katerih se taki sad prideluje, ki kot semensko blago daleč po svetu kot izvrstno okoli slovi, kakor postavimo ruski lan, proštijaska rž, frankenšteinska pšenica in druge. Tam se leto za letom na ravno tistem polji pridelano zrnje seje, in vendar črez izrodek nimajo tožiti. To pa zarad tega ne, ker polje, iz katerega se imenovano zrnje dobiva, vse one pogoje v sebi združuje, ktere do popolnega razvitja potrebuje, in ker vedno za čisto setev skrbijo. Tu v takih krajih semena menjati ni potrebno.

Drugače pa je, če kateri pridelani sadež s časom kako svojih kmetovalcu zaželenih lastnosti pozgubi. Tako postavim zgubi pšenica na barvi in teži, če se namesto na pravo pšenično zemljišče, v peščeno zemljo seje; lan daje v suhih legah manj ličja, kakor v vlažnih, krompir zopet v vlažnih legah in težki zemlji manj moknat pridelek od onega, ki je na suhem zrastel; oves na nižavah pridelan ima debele luščine in je lahkejši od onega na visokih njivah pridelanega. Da se pa tem pomanjkljivostim izognemo, se prava semenska menjava priporočuje. Včasih pa je tudi treba seme premenjati, če se mu je kako plevelno seme primešalo ali če se ga kaka bolezen prime, postavim rija pšenice. Tako pridelano seme se ne sme dalje sejati. Kder pa je treba seme premenjati, tedaj se praša, od kod naj se novo seme dobi? Odgovor je: vselej od tod, kjer se posamezno zrno najpopolnejše in najzdravejše razvija. To pa ni vselej najbogatejše in najrodovitnejše zemljišče, ker v taki zemlji dostikrat žito prebohotno raste, potem pa poleže in tako svojega zrnja popolnoma ne razvije. Pa tudi lahka in revna zemlja ne sme biti, od ktere seme za menjavo dobivamo, ker je zrno od takih zemljišč predrobno in kal, ko začne gnati, v zrnu ne dobi toliko hrane, kolikor mu je za krepek razvitek potrebno. Misel, da je treba za močno zemljo seme iz lahke zemlje in naopak

*) Turška detelja je res izvrstna ali stori le na apnenih njivah. Pri g. Berdajs-u v Mariboru se dobi semena funt po 40 kr. Vred.

jemati, ni vsikdar resnična. Včasih je to res, včasih pa tudi ne. Za trdno ravnilo pa velja, da je setvino blago od take zemlje vzeti, ktera kot po naravi primerna za rastlino velja. To bode pa skušen kmetovalec spoznal iz stanja silja in iz lastnosti pridelanega zrnja.

Ni nikakor potrebno seme iz daljnih krajev dobivati, da se koristna semenska menjava vpelje, včasih je to z istim dobičkom v najbližnji bližnji mogoče. Na visokih njivah pridelano seme naj se poseje na nižave in naopak, vselej pa le takrat, če je sad, kterege za menjavo semensko vzeti hočemo, kolikor mogoče najbolj popolnoma razvit. Če seme poslednje lastnosti nima, potem menjava semena nič ne pomaga. Mala zemljišča, katerih njive navadno gledé zemeljnih lastnosti nimajo velike različnosti med seboj, silijo lastnika seme od drugod dobivati. Na velikih posestvih pa se lastno pridelano seme lahko zamenjava, ki je na različnih zemljišjih prirastlo.

Z menjavo semena je ravno tako, kakor z obnovljenjem krvi pri živinoreji. Če se je pri kakem plemenu bati, da bode svoje dobre lastnosti, zaradi katerih se ravno glešta, pozgubilo, tako se mora kri ponoviti. Ravno tako je pri pridelovanju poljskih sadežev. Kakor hitro kmetovalec ktero potrebnih lastnosti na svojem zrnju pogrési ali pa mu jo dati hoče, brž mora seme premeniti, novo seme pa le odtod vzeti, kjer je zrno najbolj razvito, in kjer ima dotična rastlina vse zaželené lastnosti, kolikor mogoče v najvišji meri.

Nekoliko besedice o pridelovanju murk ali krastavcev.

V nekterih krajih si s pridelovanjem murk ali krastavcev lepega denarja prislužijo, vrh tega pa še sami dosti dobre in tečne salate in prikuhe povžijejo. Ker se pa neizmerno veliko murk po trgovini speča, je pridelovanje murk za trgovino še veliko bolj hvaležno delo. To pa pride odtod, ker je murka sočivje, ki se na mizi bogatina in siromaka v raznih podobah rada vidi, bodi si kot salata ali murka v soli ali popru.

Pridelovanje murk in jihova reja, je priprosta in ne potrebuje posebnih stroškov in velikega truda. Zemlja, v ktero se murke sejejo, mora biti močno pognojena. Boljši je vroči konjski in ovčji gnoj od mrzlega govejega. Tudi guano, to je ptičji gnoj, ki ga prek morja iz tujih dežel k nam pripeljejo, se je kaj dobrega skazal, bodi si ko prah ali pa v vodi raztopljen 1 funt blizo na 200 čevljev. Lega mora biti prosta, solčna in nikakor ne vlažna.

V dobrem rahlem zemljišču se zrna po brazdicah, ki se sredi 4 čevlje široke grede potegnejo, poseje in le z dobro mešanično prstjo, pri deževnem vremenu pa s pepelom ali žaganjem pokrijejo. V težki zemlji pa je boljše globokejšo jamo vzdigniti, z dobro mešanično prstjo napolniti in v njo

seme posejati. Tam, kjer murke, zaradi globoke in mokrotne lege rade gnjujejo, se napravijo daljši rebri ali pa kopice, posujejo se z mešanično prstjo in potem v tako vzvišeno lego se še le seme poseje. Cela greda ali kopica se potem z vejami pokrije, da tako murke visoko leže in ne morejo gnjotiti. O istem času se tudi nekoliko murk v lonce ali tople grede poseje, da se s temi rastlinami morejo nastale luknje popolniti.

Če hočemo prav ranih murk si prirediti, moramo dva tri zrna semena djati sred kepe mahove, ktera se potem v toplo gredo položi. Rastlinice kmalu izrastejo in se dajo presaditi.

Če bi bilo preveč rastlinic na kateri gredi pognalo, ki so si na poti, tako se morajo preobilne populiti. Ravno tako se smejo tudi posamezne trte porezati ali pa o postavljenih kolih oviti in tako na viš rasti pustiti. Kedar je suša, je treba po solnčnem zahodu s toplo vodo polivati. Največa zapreka vspešnega pridelka murk so nasadbe, ki se med murke nasajajo, kakor razno zelje, selar itd. Navadno iz obojega ne doraste kaj prida. Le salata kot prednji sadež daje resničen hasek. Kedar je treba salato okopati, okopljejo se tudi murke. Ko je salata pospravljena, tedaj se grede drobno okopljejo in oplevejo in murke tudi zajedno nekoliko osipljejo.

Za seme se puščajo najlepši sadeži, da dozori. Potem se jim podložijo kake črepinice ali deskice. Ko so ožoltnele, se položijo na solčno mesto, dokler ne začnejo gnjiti.

Kakor se murka mnogovrstno porablja, ravno tako mnogovrstne so tudi njihove sorte. Nekatere se odlikujejo po posebni velikosti in obilnim zrodrom, druge pa po drobni lični podobi in dobrem okusu.

Med mnogimi omenjamo tukaj le dveh sort in sicer najprej angleške Lornove murke, ki posebno velika vzraste. Najboljše se obnese ob špalirih in senčnicah.

Na Angleškem so jo pred tremi leti začeli saditi, in zdaj je zaradi njeznjega in vkusnega mesa najbolj priljubljena. Pri razstavah je bila skoraj vsikdar odlikovana. Druga sorta je murka labodovica, ker ima tako rast, kakor labodov vrat ali šinjak. Ona spada brez ugovora k najboljšim plemenom murk. Meso ji ostaja nježno in okusno skoraj do zrelosti, in sicer posebno zaradi tega, ker ima le malo semena v sebi. Saditi se da ne le v toplih gredah, ampak tudi pod milim nebom.

Seme se dobiva pri raznih semenskih kupcih.

Grahorica.

Za zeleno klajo se med drugimi rastlinami posebno tudi grahorica, grašica ali grahor priporoča. Grahorice je več sort. Vse pa se kakor navadni grah ovijajo in so jednoletne rastline z votlim vejastim, včasih prav dolgim stebлом, kterege ozko podolgasto na koncu okroglo listje

kinča. V stročju je po 4—7 okroglih zrn različne barve. Če se med seboj pomešano sejejo, prehaja jedna sorta v drugo in narejajo se odrodki kakor: bela, rujava, prižasta in črna grahorica.

Navadna rujava, sejavna grahorica se ima za najrodovitnejšo in jo najbolj za živinsko klajo sejejo; tudi zastran vremena in zemlje je najmanj izbirična.

V toplejših krajih pridelujejo tudi zimsko grahorico, ki je pa le odrod navadne sejavne grahorice in ne za ostro vreme naših krajev.

Neka posebna sorta je tako imenovana narboneška klajna grahorica z zrnjem kakor grah debelim in bolj bobu podobnim. Vendar le v toplih krajih in bolj v močni zemlji stori in ker tudi pridelek ni tolik, da bi večje delo in boljše zemljo poplačal, se v naših krajih le redkokdaj seje.

Navadna grahorica ljubi srednjeplo, vlažno podnebje in proti pomladanskim mrazem ni preveč občutljiva, še takrat ji le malo ali nič ne škoduje, če je mraz tako hud, da celo zemlja zmrzne. Grahorica ljubi lahkejšo zemljo, kakor grah; le v suhi peščeni zemlji ne stori in se v vročih poletjih dostikrat popolnoma posuši. V setvinem kolobaru se kot krma večidel za pripravljajoči sadež v frišni gnoj seje, za seme pa le v ponošeno zemljo, kot drugi ali tretji sadež. Gnoja zahteva le srednjo mero; v močnejši, frišno pognojeni zemlji prav dolga raste, vedno cvete in malo semena obrodí, je toraj za zeleno krmo kakor vstvarjena. Zemlja se za grahorico ravno tako pripravljá, kakor za grah, s katerim se tudi jednako seje, namreč za seme, kolikor prej, toliko bolje za zeleno krmo pa v kolobaru kot prvi sadež pred ozimino sicer pa tudi še majnika in junija. Za seme se seje po dobroti semena in zemlje na jeden oral $2-2\frac{1}{2}$ meena, za krmo pa $1\frac{1}{2}-2\frac{1}{2}$ ter se globoko z brano zavleče ali pa tudi podorje. Med rastjo ne potrebuje več drugega obdelovanja. Grahorica dozori v 4—4 $\frac{1}{2}$ mesecih navadno za grahom, pospravlja se ali s koso ali z srpom in se v redih suši, v snope poveže in se dalje, kakor seno pospravi. Poprečen pridelek zrnja je na oralu 12—18 mecnov 90—95 funtov težkih. Slame vrže 16—24 centov. Grahorično seme se sicer tudi melje in z rženo moko pomešano se kruh speče. Ali kruh je črn, bridek in težko prebavljiv. Z ovsom vred se grahorica za konjsko krmo porabi, tudi za ovce je dobra in jo imajo za posebno redivno. Slama se kot krma hvali posebno za ovce in toliko izda, kolikor slabo seno, vendar je boljša od grahove slame.

Dopisi.

Od Device Marija na ptujski gori. (Novošegno gospodarenje.) Visoko leta, nizko pada. Tako se je pri nas nekemu človeku zgodilo. S prostimi rokami je začel gospodariti. Dobil je skozi dober jezik vse, kar je k gospodarstvu po-

treboval, od drugih ljudi. Delavci so delali, vozači so vozili na njegovo obljubo. Živež za delavce je na kredo dobival, zraven pa še tudi denarjev na posodo najemal. Vendar naposled je prišlo do konca. — Kedar je denarja dobil, ni mislil na svoje dobrotnike, ampak delal se je velikega gospoda ino zavžival vse dobro. Nič mu ni bilo predrago; le za njegove upnike je malokedaj denarjev imel, da bi njim plačal. Začel je hrame kupovati ino čeravno je dolžen ostajal, ga to ni dosta brigalo; da je le v bukvah posestnik postal in skozi to za daleč še le večje omotice delal. — Naposled mu je menjica (Wechsel), katero je za 10.000 fl. podpisal, visoki nos potrla; tega ne more in tudi drugih dolgov, kateri še le veliko večjo svoto nanašajo, plačati; tedaj je moral krido (konkurs) napovedati. Zdaj je vsega konec! Ubogi ljudje, kateri imajo kaj dobiti, pa zgubijo skoro vse.

Iz Šmarja. (Jama razbovnikov.) — Dné 27. aprila je šel pošten mladenič Rok Dobršek iz Šmarje v Šent Jur na železnico, da bi se s ponočnim vlakom v Sevnico odpeljal. Hotel je svojega očeta obiskati in mu naznaniti, da je brat njegov alj sin onega očeta, J. Dobršek, pristav pri ptujski davkariji, na osepnica h umrl. Ob $\frac{1}{2}$ 11 dospé blizo cerke sv. Ahacija v št. Jurski fari. Nasproti ondotne cerkve za cesto je nova hišica postavljena, v kateri nekaj časa sem nek sumljiv človek, „dolgi ali nekdanji Cmokov oštir“ krčmo ima. Ko se popotnik ošteriji bližuje, sliši hruš in petje ter vidi, da v hiši luč gori, med vratami pa neka ženska stoji in pazi, kdo da mimo pride. Na enkrat, kot blisk, babela zgine, iz hiše pa planejo 4 hajduki, zgrabijo ubogega popotnika, ga vlečejo v hišo in se hočejo nad njim budovati. Prestrašeni revež prosi, da ga naj izpustijo, ker se mu mudi na železnico. Med temi zapazi enega, ki ga je dobro poznal (ta je najbližnji sosed cerkve sv. Ahacija) in ga pohlevno nagovori: Jur! za božjo voljo, prosim vas, pustite me, da grem brž naprej, da železnice ne zamudim, in svojega očeta še živega najdem. Na to se ženstvo oglasi in pravi: pusti ga, naj gre, zakaj ta ni ovi, ki je mislil v [klet pridreti in vino ukrasti; — ta ima klobuk, oni pa je imel kapo. — Misliti je, da so stregli po človeku, ki bi imel ob istem času mimo iti, da bi ga bili napadli. Prestrašeni popotnik se boji ovi napad sodniji ali žandarjem naznaniti, ker si misli, da bi imel za tega del mnogotere sitnosti, — na zadnje pa rudečega petelina na strehi. Pazite na ondotnega oštirja in na njegove pajdaše! —

Iz Sel pri Podčetrtku. (Kradljivka ugrabljena.) V soboto 1. maja smo tukaj sejem imeli. Trgovina je bila pri srednjem meri. Ali nekaj smešnega smo imeli. Žena srednje starosti, J. T. iz Verač doma, je zbiraje blago pri trgovcu Kartinu iz Šmarja, balo platna v vrednosti od 8—10 fl. ukradla. Vendar hitro so njo zasačili, z vrvijo